

Елліна ЦИХОВСЬКА

ПОЕЗІЯ АННИ АХМАТОВОЇ У РЕЦЕПТИВНОМУ ДОСВІДІ Є.МАЛАНЮКА ТА Ю.ЛОБОДОВСЬКОГО

Постать і творчість російської поетеси Анни Ахматової в аспекті рецептивної поетики, зокрема, в літературній спадщині Є.Маланюка та Ю.Лободовського, не була об'єктом дослідження літературознавців. Тому в цій статті ми спробуємо проаналізувати особливості сприймання Ахматової українським і польським митцями, які присвятили їй окремі твори.

Про авторитет постаті Анни Ахматової (1889-1966) для Маланюка свідчить факт, зазначений Л.Куценко, що Маланюк на одному з літературних зборів представив поетесу “празької школи” Наталю Лівичку-Холодну, до якої він виявляв певну прихильність, як “наша Анна Ахматова” [Куценко, 1994, 6]. У рецензії “На день поезії”, виданій у Москві в

1967 р., він називає Ахматову “видатною поеткою”, “суцільним ліриком”, зазначивши майже класичну завершеність її творів.

Російській поетесі Анні Ахматовій Маланюк присвятив цикл “Антистрофи” (1953) зі збірки “Остання весна” (1959), наголосивши вже в посвяті “Анні Ахматовій – Ганні Горенко” основну проблему при називанні справжнього українського прізвища поетки, що народилася під Одесою. Вірш свідчить про двоїсте ставлення до її постаті та долі: співчуття чергується зі словами докору.

Архітектоніка твору представлена трьома антистрофами, кожній з яких передує строфа-епіграф: першим двом – рядки з поезій Ахматової (“*Все отнято: и сила, и любовь. В немилый город брошенное тело Не радо солнцу...*”; “*А мы живём торжественно и трудно...Но ни за что не променяем пышный Гранитный город славы и беды*”), а третій (“*...взбесившаяся баринька*”) – рядки з доповіді на Першому Всесоюзному з’їзді радянських письменників головного ідеолога країни А.Жданова. Використання за епіграф слів Жданова свідчить про пильну увагу Маланюка до подій, що мали місце у більшовицькій Росії, і підкреслює ставлення влади до талановитого митця.

Кількість чотирирядків у кожній частині йде за наростанням: перша частина складається із двох строф, друга – з трьох і третя – з чотирьох. Усі вони поєднуються хронотопом протиставлення теперішнього і минулого часу, причому теперішнє розглядається як результат минулих “блюзнірчих слів”, “безвідповідальних речень” тощо. Починаючи з самої назви “Антистрофи”, автор використовує заперечувальні частки (“не”, “анти”) та префікс (“без-”), які підсилюють його складне ставлення до трагічного життя російської поетки, українське походження якої він підкреслює на самому початку вірша, докоряючи їй за те, що вона зрадила “*дідизну, рід, родину*” [Маланюк, 1992, 503]. Однак треба зауважити, що Анну у віці одного року батьки перевезли з Одеси на північ, до Царського Села. У 1905 році вона переїхала до Євпаторії, а звідти – до Києва, де закінчила Фундуклеївську гімназію, вступивши на юридичний факультет Вищих жіночих курсів (1907). У 1910 році в Києві одружилася з поетом М.Гумільовим. Потім майже вся її подальша доля пов’язується з Ленінградом і Москвою, ставлення до яких у неї змінювалося.

Якщо в першій частині “Антистроф” Маланюк пише безвідносно, не конкретизуючи об’єкт звертання, то починаючи з другої – мова йде безпосередньо про життя героїні. Цикл побудований у вигляді діалогу між автором і героїнею, рядки з поезій якої викликають антистрофи з своїм поглядом на проблему. Автор одержимий чужою свідомістю, ко-

ментує рядки з віршів Ахматової, намагається залишити за собою останнє слово. Повчальні тенденції проходять наскрізною ниткою через весь текст вірша, набуваючи у кінці другої частини кульмінаційного висновку про помсту, на якій наголошується повтором однокорінних слів – прикметника “мстивий” і дієслова “мститься”, а також іменника “мста” (з третьої частини) і смисловим прислівником-неологізмом “беззупину”, що підкреслює постійність дії. Маланюк звертається до стилістичного прийому ампліфікації з метою підсилення думки про провину і необхідність розплати за зраду. Використання прикметника-анафори “за” і сполучника “і” збільшує емоційне напруження у переліку непрямих додатків: “За лицедійство, за той сміх безслізний, / За все багатство зрадженних годин” [Маланюк, 1992, 503], – що вказують на причину покарання. У другій частині автор продовжує їхній перелік: “За зимний пал удаваних блюзнірств, / За гру гріхом, за маски, фрази й жести”, сполучаючи різко протилежні за значенням слова, наприклад, як “зимний пал”, що є різновидом тропу оксимороном.

Особливою силою наділено у Маланюка, як і в синтаксисі Ахматової, сполучник “а”, який переважно розпочинає перший рядок чотирирядкової строфи. У третій частині “Антистроф” він має характер гостро-драматичного завершення ліричного сюжету, що актуалізує і підкреслює все попереднє. Стиль зазначеного вірша відзначає послаблення ролі дієслова та його заміна, пошуки інших форм вираження присудку – риси, притаманні поезії представників модерністських течій ХХ ст. Ця особливість дозволяє лаконічно висловлювати думку, водночас посилюючи енергію мовлення. Крім того, смисловий акцент фрази перетягують на себе прислівники, які часто утворюють разом із присудком сполучення. Так, перші два рядки вірша “Антистрофи” розпочинається прислівником “занадто”, “занадто було”.

У перших двох частинах циклу Маланюк звертається до християнських мотивів, за якими розплата за несправедне життя, за гріхи відбувається після смерті. Однак автор констатує прихід розплати ще при земному житті, підкреслюючи у звертанні до героїні: “Зазнала ти вже неземний безмір / Страждань і мук” [Маланюк, 1992, 503]. Ю.Войчишин зауважує, що “у зрілому віці Маланюкова віра в Бога поширилася і поглибилася. Релігійні мотиви знаходимо в описуванні різних явищ” [Войчишин, 1993, 53].

Невипадково Маланюк обрав за епіграфи ідейно пов’язані уривки з двох різних віршів Ахматової. Місто відбирає у героїні, за її словами, сили та любов, де вона не радіє сонцю і говорить про себе в третій особі: “В

немилый город брошенное тело”. Натомість у другому епіграфі вона категорично стверджує почуття патріотизму до Петербурга, використовуючи займенник першої особи множини “ми”, що, незважаючи на складність долі, “ни за что не променяем пыльный / Гранитный город славы и беды”.

Цього твердження Маланюк сприйняти не може. Його відповідь у другій строфі починається з оцінки її життя означенням “страшно” і водночас порівнянням “як життя”. Виникають асоціації з одним із жанрів давньої літератури – “життями” святих, праведників. Одним із проявів художньої трансформації цього жанру можна вважати історію життя звичайної жінки, її соматичних і фізичних страждань, які вона мусить нести далі, як і “тягар років, і сподадів, і снів”. Автор залучає для його характеристики релігійні концепти “душа”, “тіло”, “пекельні кола”, “тягар”, “страждання”, “муки”.

Неодноразово Маланюк підпорядковує своєму конкретному задуму ритміко-інтонаційне подрібнення вірша, зокрема, по-різному розставляючи в рядку крапку-паузу. Переносячи крапку на початок рядка, автор немовби розширює простір попереднього твердження, посилюючи його й акцентуючи увагу на останньому слові перед крапкою, як-от: “Душа пройшла усі пекельні кола, / І тіло звуглювалося твоє / Не раз. А лютий сміх лунав довкола”.

У третій частині Маланюк, звертаючись до імен історичних постатей, проводить паралель між долями єгипетської цариці Клеопатри та її оточення і героїні вірша. До речі, у Ахматової є вірш “Клеопатра” (1940), де вона описує останні миті життя центральної героїні. За епіграф обрано уривок із однойменної поезії О.Пушкіна: “Александрійские чертоги / Покрыла сладостная тень”.

Поет співчуває “невській Клеопатрі”, звертаючись до драматичних сторінок життя Ахматової, особиста доля якої склалася трагічно: розстріляна за участь у антибільшовицькій змові в 1921 р. чоловіка поета М.Гумільова – Цезаря – і загинув у Сибіру в 1938 році її приятель поет О.Мандельштам – Антоній. Хоча єдиний син Ахматової Лев Гумільов став не поетом, а відомим ученим-істориком і етнологом, він не unikнув репресій: його заарештували й заслали до Сибіру, де він поневірявся майже 14 років, причому арештовували його тричі (в 1935-му, 1939-му, а в 1948-му році звинуватили в замаху на політичного діяча Данова). До речі, у 1918 році, коли Ахматова розлучилася з чоловіком, вона подарувала йому збірник віршів “Біла зграя” з посвятою. Уривок з вірша цього циклу “Все отнято: и сила, и любовь. / В немилый город брошенное тело / Не радо солнцу...” Маланюк взяв для коментарів у вигляді

еліграфа до першої частини. Риторичні запитання сприяють спілкуванню автора з читачами, які є німими свідками сюжетних подій.

Маланюк згадує “Мідного вершника”, який є поетичним визначенням пам’ятника Петру Першому в Ленінграді, відкритому в 1782 р. (скульптор Е.Фальконе). Він символічно уособлює владу в державі. О.Пушкін зробив його героєм своєї поеми “Мідний вершник” (1833). Бронзова кінна статуя Петра, встановлена на гранітній скалі, сповнена драматизму, підкреслюючи багатомірність суперечливого образу перетворювача країни. У кінці твору Маланюк зауважує, що, хоча російський цар давно “*итурмує небо*”, наслідки його діяльності воляють до людської пам’яті: “*А з-пони́д бруку стогін чу́ть – / То кличу́ть мсту кістки козаці...*” [Маланюк, 1992, 503]. Посилання на будівництво козаками міста над Невою не оминає і Лободовський у своїй поезії “Pieśń o Ukrainie”: “*nim z krwi naszej i potu wstaną mosty kamienne nad Newą*”.

Улюблене Маланюком звернення до розділового знаку “три крапки” немовби допомагають авторові розтягнути думку за межі вірша, заставити реципієнта замислитися, відчутти часовий зв’язок між поколіннями. Маланюк використовує цей прийом, коли він називає історично відомі факти, які, на його погляд, не варті детального виділення, оскільки загальновідомі.

Отже, можна виокремити дві головні тематичні лінії у творчості Маланюка, які притаманні й поезії Ахматової і до яких звертається в циклі “Антистрофи” Маланюк: втрачена батьківщина і розбите особисте життя. Проте якщо Ахматова сама обирала місце проживання, то Маланюк був змушений залишити батьківщину за політичними переконаннями і боротися за відродження української державності на чужині в еміграції. Хоча обидва митці не прийняли революційних подій (див. у Ахматової “*Мне голос был. Он звал утешно...*”), Ахматова пишалася тим, що не покинула країну в дні випробувань, як більшість її друзів, оскільки вважала це неможливим для себе, і залишилася зі своїм народом:

Не с теми я, кто бросил землю

На растерзанье врагам [Ахматова, 1990, 147].

Оглянувши в “Антистрофах” життєвий шлях Ахматової, яка, на погляд Маланюка, зрадила своїм дідівським кореням, добровільно працюючи в Росії, поет дійшов висновку, що в кінці життя Ахматова, зазнавши переслідувань, наклепів, особистих втрат, але й слави, натхнення Музи, одержала “сльози”, “біль”, “страждання”, “муки”: “*І ось дощі осінніх сліз, / І самота, і згасла ватра. / – Де ж петербурзький парадіз...*” [Маланюк, 1992, 503], – запитує Маланюк.

Трагічна і непересічна постать російської поетеси-акмеїстки не залишила байдужим і польського поета Юзефа Лободовського, який присвятив їй поему під назвою “*Anna Achmatowa*” (входить до збірки “*Dutygamby patetyczne*” (1988)). Композиційна своєрідність поеми полягає у концептуальному поділенні твору на сім частин, які, у свою чергу, синтезують різні жанрові форми: *Poświęcenie*, “*Bajka o sinobrodym*” (третя частина), четверта (“*Kołysanka*”), шоста (“*Stabat Mater*”, “*Modlitwa*”), сьома (“*Testament*”) і *Przesłanie*.

Як і вірш Маланюка “Антистрофи”, присвячений Анні Ахматовій, назва поеми Лободовського несе в собі смислове навантаження з виділенням імені та прізвища як основного концепту циклу: якщо у Маланюка префікс “анти-” налаштовує читача на негативне сприймання адресатки, то Лободовський навпаки показує своє шанобливе ставлення до неї, яке підкреслює в присвяті через використання узгоджених характерологічних епітетів (“*Annie dumnej, bolesnej i smutnej / Annie – / w polskiej mowie gorzki poemat*”), дієслова теперішнього часу (“*pochylam się ku martwym kolanom...*” [Лободовський, 1990, 337]).

На відміну від Маланюка, що загострює увагу на українському походженні Анни Андріївни Ахматової (справжнє її прізвище Горенко), Лободовський зміщує акценти, прагнучи об’єктивно подати родовід поетеси, у якій були грецькі корені: “*Jedna z babek twych greckie miała imię, / Jońską falą szumiące, a druga / Na świat przyszła za Perekopem*” [Лободовський, 1990, 337].

У присвяті Лободовського початок розповіді про Анну Ахматову нагадує билінне поступове та неквапне розгортання подій завдяки неодноразовому звертанням автора до підрядних означальних речень, що допомагає поєднати різні семантичні характеристики поетки і створюють атмосферу оповіді. Як відомо, основний зміст билин полягає у розповіді про героїчні подвиги та діяння руських богатирів, які виступають узагальненим образом ідеального героя. Напевно, можна вести мову про прагнення Лободовського, на відміну від Маланюка, ідеалізувати образ російської поетки:

Słowa, które są liśćmi piołynu i mięty

i słonym wiatrem pod żaglami smolonym płótnem...

w Petersburgu, którego już nie ma,

w Carskim Siole, którego już nie ma...

Którą złotoustą Anną Wszzechrosji nazywano,

która swej męce służyła najwierniej,

którą w kołysce pokropiono świętym hyzopem...

[Лободовський, 1990, 337].

Як і в билинах, Лободовський чітко окреслює місце дії: Петербург, Царське Село. Якщо Маланюк вводить у цикл “Антистрофи” метафоричний образ мідного вершника як символ Російської імперії, то Лободовський через усю поему проводить річку Неву як символ Петербурга, що відіграє роль художнього паралелізму до подій людського життя. Польський поет персоніфікує Неву, загострюючи тим самим фабульну лінію поеми: “*i świsły nad stalową Newą, / gdy mnie ku morskim, słonym powiewom*” [Лободовський, 1990, 352], “*zapisuję garstkę chłodnej, newskiej wody, / by ją zbliżył ku spieczonym wargom*” [Лободовський, 1990, 352], “*Dyszy Nawa lodowatym wiatrem, / Szumi drzew w śpiew cmentarny przeinacza*” [Лободовський, 1990, 351].

Так само й у віршах самої Ахматової Нева виконує, крім просторової, ще й часову функцію, допомагаючи пригадати особисті стосунки: “*В последний раз мы встретились тогда / На набережной, где всегда встречались. / Была в Неве высокая вода, / И наводнения в городе боялись*” [Ахматова, 1990, 50], “*Но запомнится беседа, / Дымный полдень, воскресенье / В доме сером и высоком / У морских ворот Невы*” [Ахматова, 1990, 72].

У свою чергу у Лободовського Петербург з його апокаліптичністю протиставляється лагідній тиші Царського Села, до якого поетеса відчуває особливу приязнь, оскільки туди переїхала сім'я, коли їй був рік, там вона згодом познайомилася з майбутнім чоловіком Миколою Гумільовим:

*Nad ciężką Newą chmur rozdęte cielska
w kształt apokaliptycznych zwierząt,
okrutny gest samodzierżawnej ręki.
Lecz ta łagodna cisza carskosielska,
łak jaśniejących nieskalana świeżość
i jeziorka zamrożony błękit* [Лободовський, 1990, 339].

Лободовський і Маланюк наголошують на мученицькій долі Ахматової. Проте, на відміну від українського митця, який звертається до інакомовної манери, Лободовський прямо називає її святою: “*Wcześniej poznała cierpienie. To był jej posąg*” [Лободовський, 1990, 338]. Авторське співчуття до поетеси, розуміння її страждань, мук, злої долі просякає всю поему Лободовського, для чого вживаються переважно негативні семантичні одиниці, створюючи певний загальний настрій.

Присутня в поемі природа, поділяючи і співчуваючи долі поетеси-страдниці, змальовується тривожними барвами й образами з превалюванням відтінків червоного, кров'яного кольорів, що підсилює звернення до біблійного мотиву страждання: “*Gdyś na ziemi, całej w krwawych szarugach...*” [Лободовський, 1990, 337], “*krwią wzbierały zausznicze jarzębin / i cygańskie*

naszyjniki kalin” [Лободовський, 1990, 338], “*krewny upływa z stygnącego życia...*” [Лободовський, 1990, 341], “*Późna noc na szumnych drzewach / krwawą gwiazdą dnije*” [Лободовський, 1990, 345], “*Niechaj wiatry mej bajecznej młodości / raz ostatni krew rozniecą w żyłach*” [Лободовський, 1990, 353]. До речі, наявні в поетичній системі Анни Ахматової, починаючи з ранніх творів, образи природи поглиблюють виявлення почуттів героя.

Образ місяця, який за язичницькою міфологією виступає в ролі всевидця, провісника, в поемі Лободовського відіграє роль свідка й учасника змальованих подій, підсилюючи слово-сигнал “мертвий”, немовби провіщуючи життєвий шлях письменниці. Оскільки “язичницька ніч – “інший день”, так само і місяць – “інше” сонце, він цілком логічно стає “сонцем мертвих”” [Москаленко, 1993, 201], часто вживаючись з лексемою “кров” (“*Księżyc nam wykrwawił się w oczach*” [Лободовський, 1990, 339], “*księżyc, nalany krwią, spoziera wzrokiem kosym...*” [Лободовський, 1990, 342]).

Поема містить наскрізні алузії й переспіви віршів Ахматової, розкриваючи добру обізнаність, а також зацікавленість Лободовського у доробку російської поетеси. Якщо Маланюк в епіграфах до кожної частини циклу “Антистрофи” наводить оригінальні рядки з віршів Ахматової, полемізуючи з нею, то Лободовський переспіває їх з метою збільшення семантичних можливостей поеми та активізування свідомості читача. Вводячи у контекст поеми найсуттєвіші факти з автобіографічних поезій Ахматової, написаних від першої особи однини, Лободовський передає та інтерпретує трагічну історію життя поетеси.

Відомо, що у 1910 році Ахматова вийшла заміж за російського поета – організатора та теоретика акмеїзму Миколу Гумільова. У поемі Лободовський згадує вірш Гумільова, в якому наголошується на міфологічності постаті Ахматової.

У Лободовського:

*Tylko jeden twój mąż się spostrzegł
gdy już było o wiele za późno,
że z kijowskich pochodzisz czarownic.*

У Гумільова:

*Из логова Змиева,
Из города Киева,
Я взял не жену, а колдунью.*

Лободовський пояснює порівняння Ахматової з чарівницею народженням її в ніч на Івана Купала (23 липня), коли набувають містичної могутності сили природи. Так, нелюбі, якщо знаходили цвіт папороті, ставали щасливими у коханні; купання в річках, стрибки через вогонь мали очищувальні властивості; переліт-трава переносила за тридев'ять земель, а зірвана одолень-трава допомагала побороти ворогів (“*A zdarzyło się to w noc na Kupale, / kiedy paproć zakwita a drzewie / wiatr, w astrologicznych skapany wrzątkach*” [Лободовський, 1990, 338]).

Лободовський, як і Маланюк (“страшне твоє життя...”, “І тіло звуглювалося твоє...”), звертається до російської поетеси переважно від другої особи однини, використовуючи особовий займенник “ти”. Не виключено, що митці таким чином визнають у ній свою колегу по перу й близьку по духу поетесу. Крім того, другу особу іноді заступає третя особа однини, яка вживається Лободовським з метою відображення дрібних подій життя Ахматової, про які вона сама згадує:

У Лободовського:

*Raz przez złą wiedźmę nasłana osa
ukłuła ją w serdeczny palec – żadło
było ostrzejsze
od wczesnych bajecznych
wrzecion*

[Лободовський, 1990, 338-339].

У Ахматової:

*Уколола палец безымянный
Мне звенящая оса.
.....
Но конец отравленного жала
Был острей веретена*

[Ахматова, 1990, 31-32].

Крім коротких алюзій, переспівів віршів Ахматової, Лободовський звертається до фольклорного жанру казки про Синю бороду, який знайшов у Ахматової. Ускладнюючи жанр поеми формою твору у творі, він бере за назву окремої жанрової структури цілу сюжетну лінію казки про Синю бороду, викладаючи її у третій частині поеми під назвою “*Bajka o sinobrodym*”.

Як Маланюк, що у поезії “Антистрофи” протиставляє минуле і теперішнє, так і Лободовський звертається до колізії “раніше” і “тепер”, розкриваючи світле минуле в житті Ахматової, коли вона у 1910-1911 роках відвідала разом з чоловіком Париж, у 1912 р. – Італію, зі зрадливим і мінливим теперішнім:

*Toż niedawno był wiosenny Paryż,
ciemne róże w Luksemburskim Ogrodzie,
Modigliani – zakochany tak ładnie!*

*Teraz niebo ulatuje pożarem,
wieść cmentarna to nasz gość na co dzień
i pod stopą zdradzieckie zapadnie* [Лободовський, 1990, 343].

Однак якщо в Лободовського минуле гарне життя поетеси резонує з поганим теперішнім і повністю визначається долею, то у Маланюка теперішнє складне становище Ахматової є наслідком помилок її минулого:

*Занадто було тих близькірчих слів,
Занадто – безвідповідальних речень,
І от прийшла розплата на землі,*

І зігнути – не випростувать плечі [Маланюк, 1992, 502].

Припускаємо, що під рядками “*Занадто було тих близькірчих слів, / Занадто – безвідповідальних речень*” Маланюк розумів необачний вірш “Молитву” (1915) Ахматової, в якій вона сама напророкувала загибель близьким:

*Дай мне горькие годы недуга,
Задыханья, бессонницу, жар,
Отъмы и ребенка, и друга,*

И таинственный песенный дар... [Ахматова, 1990, 99].

Тим самим Маланюк надає сакральної ваги слову, яке має здатність втілюватись у життя, підкреслює необхідність бути вельми обережним із семантикою вимовленого слова.

Згодом сама Ахматова зрозуміла цю істину, коли відбулися передбачені нею події, покалася, але усвідомлення зробленого є найстрашнішим. Це підкреслюють і фольклорні лексеми “гибель”, “могили”, “ворони”, “кров”:

Я гибель накликала мильм,

И гибли один за другим.

О, горе мне! Эти могилы

Предсказаны словом моим.

Как вороны кружатся, чуя

Горячую, свежую кровь,

Так дикие песни, ликуя,

Моя насылала любовь [Ахматова, 1990, 168].

Страждання і поневіряння матері подаються також у шостій частині поеми Лободовського, куди входить інша жанрова форма під назвою “*Stabat Mater*”: “*Najstraszliwszy los na tej ziemi: / być Rosjanką / i zarazem matką*” [Лободовський, 1990, 347]. Лободовський змальовує самотність жінки, перелічуючи смерть друзів і близьких з її оточення: “*Przetrwasz wszystko: śmierć Mandelsztama, / sznur konopny twej kochanej Maryny, / i o syna, struchlała, zapytasz...*” [Лободовський, 1990, 344]. Згадується тут відома російська поетеса Марина Цветаєва, з якою приятелювала Ахматова і яка 31 серпня 1941 покінчила життя самогубством. Саме Цветаєва назвала Ахматову “*Анною всія Руси*”, що процитував в “*Annie Achmatowej*” Лободовський: “*Którą nazywano / złotoustą Anną Wszecchosji*” [Лободовський, 1990, 353].

Це нагадує лаконічні рядки Маланюка, де він за допомогою античних образів видатних полководців передає ту ж ситуацію: “*Спустошено періодний дім. / Антоній зник. І згинув Цезар*” [Маланюк, 1992, 503].

Перериваючи четверту частину, написану у формі звертання до поетеси, сценою поховання О.Блока, Лободовський пропонує своє

ставлення до цієї неординарної (*"grzechy i szaleństwa"*) літературної постаті, що сприймається ним, як і Ахматова, трагічно: *"Spójrz przez okno: pod śnieżną zamiecią, / co pokrywa twe miasto czarną sadzą, / Błok – / tragiczny tenor naszych czasów. / I tu niosą go w ubożuchnej skrzynce, / pod opiekę Smoleńskiej Matki Boskiej, / niech mu grzechy i szaleństwa przebaczy!"* [Лободовський, 1990, 343-344].

Отже, український поет Євген Маланюк і польський митець Юзеф Лободовський виявили зацікавленість російською поезією, зокрема, творчим доробком своїх сучасників Анни Ахматової та її чоловіка Миколи Гумільова. Крім того, основні події їхнього життєвого шляху давали можливість асоціативно віддзеркалити деякі болісні факти біографії Маланюка й Лободовського, викликати у них бажання дати свою візію у циклі "Антистрофи" (Маланюк) і поемі "Anna Achmatowa" (Лободовський), які мали цілий ряд як спільних моментів, так і відмінностей, що пояснювались різними світобаченнями й особистою долею, досвідом поетів.

Якщо Маланюк акцентує увагу на постаті Ахматової, то Лободовський також звертається до особливостей поетики митця. Співчуючи трагічній долі письменниці, Маланюк засуджує Ахматову за зраду українській вітчизні, натомість Лободовський вважає її кроки правильними, пишаючись її мужністю під час революції та війни. Лободовський звертається у поемі до синтезу елементів різних жанрових форм (казка, колискова, молитва, заповіт), які використовувала у своїй творчості Ахматова, до різних форм ведення розповіді (оповідь, від третьої особи, монолог, діалог, звернення), художніх засобів (метафори, алюзії, переспіви, персоніфікації, паралелізм, фольклорні образи і мотиви, розгорнені порівняння) тощо.

1. Ахматова А. Собр.соч.: В 2 т. – М.: Правда, 1990. – Т.1. – 448 с.
2. Войчишин Ю. "Ярий крик та біль тужавий..." – К., 1993. – 151 с.
3. Куценко Л. "Казка, що так немусикально й боляче обірвалась..." // Дивослово. – 1994. – №5-6. – С.6-9.
4. Lobodowski J. Poezje / Wybrał i wstępem opatrzył Józef Zięba. – Lublin: Wydawn.Lubelskie, 1990. – 363 s.
5. Маланюк Є. Поезії. – Львів, 1992. – 686 с.
6. Українські замовляння / Упоряд. М.Н.Москаленко. – К.: Дніпро, 1993. – 309 с.